

Τρίτη, 16 Ιανουαρίου 2024

Γλώσσα:

Μελέτη προσεκτική:

- Μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα
- Απρόσωπα ρήματα και εκφράσεις
- Φυλλάδιο Γλώσσας

Μαθηματικά:

Έλεγχος ασκήσεων από ΤΕ

Το αντικείμενο

Αντικείμενο είναι μια λέξη ή φράση που είναι πολύ στενά δεμένη με το ρήμα και τη βρίσκουμε όταν ρωτήσουμε «τι;» ή «ποιον;».

Το αντικείμενο μπορεί να είναι μια λέξη: Ο Μισέλ πιάνει **την κιθάρα του**.

ή μια ονομαστική φράση: Σβήνω **τα φώτα της αίθουσας**.

Το αντικείμενο μπορεί να είναι ουσιαστικό: Ο Ιβ κλείνει **το μαγνητόφωνο**.

ή αντωνυμία: Ο Ιβ **μού** εξήγησε...

Το αντικείμενο μπορεί να είναι πρόταση: Οι χορδές κοντεύουν **να σπάσουν**.

Τα ρήματα που έχουν αντικείμενο τα λέμε **μεταβατικά**, ενώ αυτά που δεν έχουν τα λέμε **αμετάβατα**. Δείτε μερικά παραδείγματα:

Αμετάβατα:

Τα ντραμς χτυπούν. Το κοινό χορεύει. Τα φώτα αναβοσβήνουν.

Μεταβατικά:

- με ένα αντικείμενο

Αναβοσβήνω **τα φώτα** στον ρυθμό της μουσικής.

- με δύο αντικείμενα

Ο Ιβ **μού** εξήγησε **τι πρέπει να κάνω**.

3. Βρείτε τα υποκείμενα και τα αντικείμενα των ρημάτων. Προσέξτε: υπάρχουν και ρήματα που δεν έχουν αντικείμενο (αμετάβατα).

Ο Φανφάν **κάνει** ένα σόλο. Σ' αυτό το σημείο **ανάβω** τους πράσινους προβολείς. Οι κόκκινοι **σβήνουν**. Ο Τζιντζίν **μπαίνει** στη σκηνή. **Αρπάζει** το μικρόφωνο.

υποκείμενα

Ο Φανφάν

Εγώ

Οι προβολείς

ο Τζιντζίν

αυτός (ο Τζιντζίν)

ρήματα

κάνει

ανάβω

σβήνουν

μπαίνει

αρπάζει

αντικείμενα

ένα σόλο

τους προβολείς

-

-

το μικρόφωνο

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΩΠΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

Απρόσωπα λέμε τα ρήματα που δεν έχουν υποκείμενο πρόσωπο ή πράγμα, αλλά ολόκληρη πρόταση και συνηθίζονται στο τρίτο ενικό πρόσωπο.

Εκτός από απρόσωπα ρήματα υπάρχουν και **απρόσωπες εκφράσεις**. Αυτές σχηματίζονται συνήθως με το γ' ενικό πρόσωπο του ρήματος είμαι και ένα επίθετο ή ουσιαστικό. Και η απρόσωπη έκφραση έχει για υποκείμενο μια ολόκληρη πρόταση.

→ **είναι + επιθέτο
+ ουδέτερο**

Παραδείγματα:

1. Απαγορεύεται να καπνίζετε.

↓ ↓
απρόσωπο ρήμα υποκείμενο

Ποιο απαγορεύεται;

2. Είναι κακό να αδικούμε τους άλλους.

↓ ↓
απρόσωπη έκφραση υποκείμενο

Ποιο είναι κακό;

3. Είναι κρίμα

να πάει χαμένος.

↓ ↓
απρόσωπη έκφραση υποκείμενο

Ποιο είναι κρίμα;

Απρόσωπα ρήματα είναι

Τα ρήματα πρέπει, πρόκειται, συμφέρει, συμβαίνει, μέλλεται, ενδιαφέρει, ακούγεται, απαγορεύεται, αξίζει, λέγεται, επιτρέπεται, υποτίθεται, φαίνεται, χρειάζεται, διαδίδεται κ.ά.

Τα ρήματα που φανερώνουν φυσικό φαινόμενο: βρέχει, χιονίζει, βροντά, αστράφτει, ξημερώνει, χαράζει, νυχτώνει κ.ά.

Οι **απρόσωπες εκφράσεις** σχηματίζονται από:

- Τα ρήματα είναι ή υπάρχει + ουσιαστικό, π.χ. είναι ανάγκη, είναι ψέμα, υπάρχει φόβος.
- Το ρήμα είναι + ουδέτερο επιθέτου, π.χ. είναι σίγουρο, είναι τίμιο, είναι άξιο, είναι φανερό, είναι καλό
- Το ρήμα είναι + τροπικό επίρρημα, π.χ. είναι κρίμα.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Ένα ρήμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε ως προσωπικό είτε ως απρόσωπο.

π.χ. Φαίνεται πως θα χιονίσει.

Απρόσωπο ρήμα, υποκείμενο η δευτερεύουσα πρόταση

Το σπίτι φαίνεται μεγάλο.

Προσωπικό ρήμα υποκείμενο το ουσιαστικό σπίτι

ΑΣΚΗΣΕΙΣ
Να κυκλώσεις το απρόσωπο ρήμα ή την απρόσωπη έκφραση και να υπογραμμίσεις το υποκείμενο στις παρακάτω προτάσεις.

* Είναι + ους.
+ ενθ.

- 1. Πρέπει να με ακούσεις οπωσδήποτε.
- 2. Είναι ώρα να πάμε στο σχολείο.
- 3. Δεν πρόκειται να μιλήσω σε καμιά περίπτωση.
- 4. Καλό είναι να πηγαίνουμε τώρα.
- 5. Δε συμφέρει να γίνει όπως προτείνεις.
- 6. Είναι άδικο να τον υποτιμάς.
- 7. Φαίνεται πως δε θα ξαναγυρίσει.
- 8. Ακούστηκε πως σκοτώθηκαν πολλοί.
- 9. Κρίμα είναι να χαθεί ο άνθρωπος.

Να χαρακτηρίσεις τα υπογραμμισμένα ρήματα ως απρόσωπα ή προσωπικά.

<u>Αξίζει</u> να προσπαθήσεις κι άλλο	<u>Απρόσωπο</u>	
<u>Δεν επιτρέπεται</u> να λες ψέματα.	<u>Απρόσωπο</u>	Απρόσωπο
<u>Δεν επιτρέπεται</u> το κάπνισμα.	<u>Προσωπικό</u>	
Η Μαρία <u>φαίνεται</u> χαρούμενη.	<u>Προσωπικό</u>	Προσωπικό
<u>Φαίνεται</u> πως θα βρέξει.	<u>Απρόσωπο</u>	
<u>Χρειάζεται</u> να έχεις υπομονή.	<u>Απρόσωπο</u>	
Ο Κώστας <u>χρειάζεται</u> χρήματα.	<u>Προσωπικό</u>	

Ονοματεπώνυμο:

Ημερομηνία:

Εγώ σε συναυλία;

Ρήματα μεταβατικά και αμετάβατα

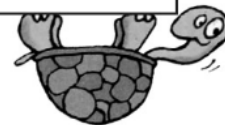
ο Τα ρήματα που δηλώνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί συνοδεύονται από ένα ουσιαστικό που μας δείχνει σε ποιον μεταβαίνει η ενέργεια που δηλώνουν. Το ουσιαστικό αυτό λέγεται **αντικείμενο** του ρήματος. Τα ενεργητικά ρήματα που παίρνουν αντικείμενο λέγονται **μεταβατικά**, επειδή η ενέργειά τους μεταβαίνει σε έναν άνθρωπο, ζώο ή πράγμα, π.χ. Ο Ορέστης φίλησε τη Μαρία.

ο Υπάρχουν και ενεργητικά ρήματα που δεν παίρνουν αντικείμενο, γιατί η ενέργειά τους δε μεταβαίνει σε κάποιον άνθρωπο, ζώο ή πράγμα. Αυτά τα λέμε **αμετάβατα**. π.χ. Ο Γιώργος τρέχει.

Υποκείμενο του ρήματος

Το υποκείμενο του ρήματος δείχνει ποιος κάνει ή παθαίνει αυτό που λέει το ρήμα.

Τα υποκείμενα είναι πάντα σε ονομαστική πτώση και τα αντικείμενα σε αιτιατική ή γενική!

Απρόσωπα ρήματα

ο Τα απρόσωπα ρήματα έχουν μόνο γ' πρόσωπο ενικού και υποκείμενο τους δεν είναι κάποιο πρόσωπο, ζώο, πράγμα κτλ. (Ονομαστική Φράση) αλλά μια ολόκληρη πρόταση, π.χ. Πρέπει να ψήσουμε τις πατάτες σε σιγανή φωτιά.

ο Μερικά προσωπικά ρήματα χρησιμοποιούνται ως απρόσωπα όταν δηλώνουν καιρικά ή φυσικά φαινόμενα. Στην περίπτωση αυτή δεν έχουν υποκείμενο: βρέχει, νυχτώνει, χιονίζει, φέγγει, χαράζει, χειμωνιάζει...

Εργασίες για εμπέδωση

1. Διάβασε με προσοχή τις παρακάτω προτάσεις και σημείωσε δίπλα από κάθε ρήμα αν είναι μεταβατικό, αμετάβατο ή απρόσωπο.

- ο Ο Παύλος χάιδεψε τη γάτα. (.....)
- ο Είπαν (.....) στις ειδήσεις ότι θα χιονίσει (.....); Ακούγεται (.....) ότι με τις χιονοπτώσεις θα αποκλειστούν (.....) πολλά χωριά.
- ο Ήρθες (.....) αργά χτες; Δεν κατάλαβα (.....) πότε γύρισες (.....).
- ο Η μαμά φωνάζει (.....) τον Γιάννη, αλλά εκείνος κάνει (.....) πως δεν ακούει (.....).
- ο Η Άννα διαβάζει (.....) καθημερινά γιατί θέλει (.....) να πάρει (.....) καλούς βαθμούς.
- ο Έφαγα (.....) σούπα χτες το βράδυ, αλλά δεν ήταν (.....) νόστιμη.
- ο Δε βγήκαμε (.....) έξω, γιατί έβρεχε (.....).

2. Διάβασε το παρακάτω κείμενο και βρες τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων.

Οι Σειρήνες ήταν κάποια μυθικά όντα, με σώμα μισό γυναίκας και μισό πουλιού. Η μία από αυτές έπαιζε αυλό, η άλλη έπαιζε κιθάρα και η τρίτη τραγουδούσε. Η μελωδία τους μάγευε όλους τους ναυτικούς. Με τον τρόπο αυτό οι Σειρήνες έπειθαν τους ναυτικούς να μένουν για πάντα στο νησί τους. Ο Οδυσσεάς ήθελε να ακούσει το τραγούδι τους. Έτσι, οι σύντροφοί του βούλωσαν τα αυτιά τους με κερί και ο ίδιος δέθηκε στο κατάρτι του πλοίου με σκοινί. Με αυτόν τον τρόπο πέρασαν από αυτό το νησί.

Σύγκριση και διάταξη κλασμάτων

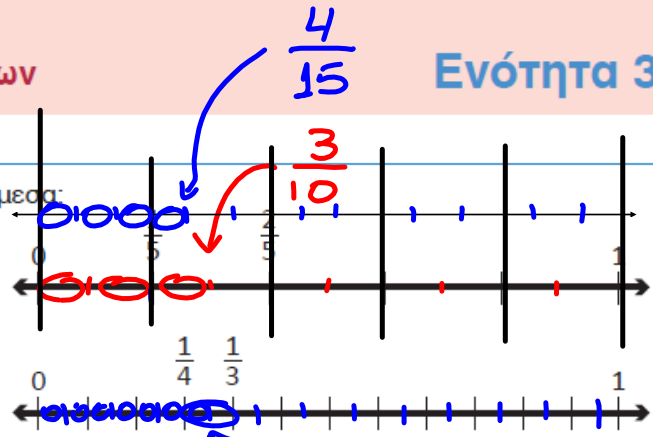
Ενότητα 3

5η Άσκηση

Να βρεις ένα κλάσμα που βρίσκεται ανάμεσα:

α. στα κλάσματα $\frac{1}{5}$ και $\frac{2}{5}$.

β. στα κλάσματα $\frac{1}{4}$ και $\frac{1}{3}$.

6η Άσκηση

Να τοποθετήσεις κάθε κλάσμα σε μια από τις τρεις ομάδες:

$\frac{17}{18}, \frac{1}{17}, \frac{9}{19}, \frac{47}{49}, \frac{2}{47}, \frac{91}{100}, \frac{89}{87}, \frac{30}{57}, \frac{15}{32}, \frac{5}{125}$

Κοντά στο 0	Κοντά στο $\frac{1}{2}$	Κοντά στο 1
$\frac{1}{17}, \frac{2}{47}, \frac{5}{125}$	$\frac{9}{19}, \frac{15}{32}, \frac{30}{57}$	$\frac{17}{18}, \frac{47}{49}, \frac{91}{100}, \frac{89}{87}$

1ο Πρόβλημα

α. Ο Νίκος παρατήρησε τα διπλανά σχήματα και είπε πως $\frac{1}{3} > \frac{2}{3}$. Έχει δίκιο ή όχι; Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

Όχι, γιατί όταν 2 κλάσματα έχουν ΙΔΙΟΥΣ παρονομαστές, μεγαλύτερο είναι αυτό που έχει μεγαλύτερο αριθμητή.

β. Τι λάθος έκανε; Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με βάση τα σχήματα.

Τα σχήματα δεν είναι όμοια.

Διερεύνηση – Επέκταση

Οι μαθητές και οι μαθήτριες ενός δημοτικού σχολείου φύτεψαν στα $\frac{2}{5}$ του σχολικού τους κήπου αρωματικά φυτά, στα $\frac{3}{10}$ αυτού λαχανικά και στον υπόλοιπο λουλούδια.

α. Ποιο από τα τρία μέρη του σχολικού κήπου είναι το μεγαλύτερο;

β. Να χωρίσεις το διπλανό σχήμα, για να δείξεις τα μέρη του κήπου στα οποία τα παιδιά φύτεψαν τα διάφορα είδη φυτών.

Συζητάμε στην τάξη τους διαφορετικούς τρόπους σύγκρισης κλασμάτων και τότε χρησιμοποιούμε καθέναν από αυτούς.

